

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 196/2018-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej, zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Gombosovou, Floriánska 16, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 27/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 27/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 27/2011 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Michalovce p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Michalovce j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Martiny Gombosovej, Floriánska 16, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 196/2018-7 z 30. mája 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 27/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že 15. februára 2011 bola okresnému súdu doručená žaloba troch žalobcov proti pôvodnej žalovanej, ktorou sa domáhali zriadenia vecného bremena práva prechodu cez pozemky vo vlastníctve žalovanej k stavbám v ich vlastníctve. V priebehu konania 18. marca 2014 pôvodná žalovaná previedla svoje vlastnícke právo

k pozemkom na sťažovateľa a 16. apríla 2014 navrhla okresnému súdu pripustiť zmenu účastníkov vstupom sťažovateľa na jej miesto do konania, o ktorej okresný súd rozhodol uznesením z 3. marca 2015. Sťažovateľ zdôraznil, že účastníkom namietaného konania sa stal v rozsahu všetkých práv a povinností pôvodnej žalovanej vrátane práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Preto je namieste posudzovanie dopadu celkového postupu okresného súdu a celkovej doterajšej dĺžky konania na práva sťažovateľa, ktorých porušenie namieta. Uvedené len umocňuje skutočnosť, že aj počas účasti právnej predchodkyne sťažovateľa v konaní to bol sťažovateľ, ktorý znášal reálny dopad vedenia tohto konania na užívanie pozemkov, cez ktoré sa žalobcovia domáhajú prechodu, ako ich oprávnený užívateľ na základe dohody s pôvodnou žalovanou (svokrou sťažovateľa, ktorá na neho následne previedla aj vlastnícke právo).

3. Sťažovateľ uviedol, že celková dĺžka namietaného súdneho konania toho času presahuje 7 rokov bez jeho právoplatného skončenia a dokonca bez jediného meritórneho rozhodnutia vo veci, okresný súd vykonal vo veci niekoľko pojednávaní, zadal vyhotovenie znaleckého posudku, napriek tomu vo veci stále nerozhodol, čo svedčí o úplne neefektívnom postupe. Zároveň uviedol, že okresný súd opakovane akceptuje žalobcami prejavovanú vôľu riešiť vec dohodou, pričom celková doterajšia dĺžka sporu medzi účastníkmi a neschopnosť vec vyriešiť dohodou počas tejto doby jasne svedčí o tom, že dosiahnutie dohody je zjavne nereálne a odročovanie pojednávaní pre účely dohody sa javí ako nedôvodné.

4. Podľa sťažovateľa je v danej veci podstatnou a okresným súdom opomínanou okolnosťou, že prechod cez pozemky sťažovateľa majú žalobcovia vyriešený predbežným opatrením až do právoplatného skončenia veci, a to bez akéhokoľvek obmedzenia či vymedzenia častí pozemky sťažovateľa, cez ktoré môžu prechádzať. Takýto stav je pre žalobcov zjavne viac vyhovujúci ako meritórne rozhodnutie o ich žalobe, prípadne aj jednoznačným vymedzením rozsahu, v akom môžu cez pozemky sťažovateľa prechádzať ku svojim stavbám. Preto sa sťažovateľ v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu nachádza v situácii, keď je obmedzovaný v užívaní pozemkov jemu vlastnícky patriacich (resp. pred nadobudnutím vlastníctva ním oprávnene užívaných) v rozsahu väčšom, než

v akom by mohol byť obmedzený prípadným vyhovujúcim meritórnym rozhodnutím vo veci.

5. Sťažovateľ v petite sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, prizná sťažovateľovi primerané zadosťučinenie vo výške 7 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

6. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podpredseda okresného súdu prípisom sp. zn. 1 Spr V/380/2018 zo 7. augusta 2018, ktorý uviedol, že právnym nástupníctvom sťažovateľa v napadnutom konaní na miesto pôvodnej žalovanej nedošlo k univerzálnej sukcesii do všetkých práv pôvodnej žalovanej, a preto sťažovateľ nemôže namietat' porušenie svojich práv (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) „*i v mene pôvodnej žalovanej*“. Preto okresný súd vo vyjadrení uviedol prehľad úkonov v napadnutom konaní len od 3. marca 2015, keď uznesením rozhodol o zmene účastníkov na žalovanej strane. Postup súdu v tomto období hodnotil ako plynulý. Zároveň uviedol, že v období od septembra 2016 do januára 2018 súd vecne nekonal, pretože obe strany viedli mimosúdne rokovania a vecné prejednanie prípadu nepožadovali. Podľa vyjadrenia podpredsedu okresného súdu zdržanie vo vecnom vybavení bolo zapríčinené v prevažnej miere správaním sťažovateľa, keď pojednávanie 28. septembra 2016 žiadal odročiť z dôvodu uzavretia mimosúdnej dohody, na pojednávaní 15. marca 2017 súhlasil s jeho nekonaním z dôvodu riešenia mimosúdnej dohody a pojednávanie 16. januára 2018 bolo odročené pre čerpanie dovolenky právneho zástupcu sťažovateľa.

7. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci vo vzťahu k namietaným prietáhom. Následne ústavný súd pristúpil k prieskumu napadnutého konania z hľadiska možnosti porušenia práv sťažovateľa.

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

9. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (zriadenie vecného bremena práva prechodu cez pozemky sťažovateľa k stavbám žalobcov) nemožno hodnotiť ako právne či skutkovo zložité a je súčasťou štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd v okolnostiach daného prípadu dáva za pravdu sťažovateľovi, že ani potreba vypracovania znaleckého posudku nemôže odôvodňovať zložitosť veci, pretože ide o bežnú súčasť postupu súdu v konaniach obdobného predmetu.

10. Správanie sťažovateľa je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že by k priet'ahom podstatnejším spôsobom prispelo správanie sťažovateľa. Aj v prípade zohľadnenia ročného obdobia (od septembra 2016 do konca októbra 2017 ako predpokladaného termínu uzavretia dohody oznámeného žalobcom), keď okresný súd vecne nekonal, akceptujúc stranami prezentovanú vôľu o riešenie veci mimosúdnu dohodou, ako i zohľadnenia odročenia pojednávania určeného na 16. január 2018 z dôvodu dovolenky právneho zástupcu sťažovateľa, tieto skutočnosti na strane sťažovateľa (aj žalobcov, pokiaľ ide o mimosúdne jednanie) mohli prispieť k priet'ahom v konaní trvajúcim viac ako 7 a pol roka len v zanedbateľnom rozsahu označených období. Napriek tomu ústavný súd nekonanie okresného súdu v označenom období zohľadnil ako osobitnú okolnosť, ktorú nemožno pričítať na vrub postupu okresného súdu v konaní.

11. Vo vzťahu k posúdeniu ďalšieho kritéria – postupu okresného súdu v napadnutom konaní, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie toho času trvá 7 rokov a 6 mesiacov, nebolo právoplatne skončené a okresný súd vo veci meritórne ani raz nerozhodol. Uvedené samo osebe svedčí o neefektívnosti postupu okresného súdu v konaní ako celku, bez potreby samostatného hodnotenia jeho jednotlivých úkonov. Ústavný súd poukazuje na svoju rozsiahlu konštantnú judikatúru, z ktorej vyplýva, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011). Závažnosť neefektívneho postupu okresného súdu len umocňuje jeho dopad na obmedzenie vlastníckych práv s'ťažovateľa, keď s'ťažovateľ je v dôsledku právoplatného neukončenia veci obmedzovaný v užívaní predmetu svojho vlastníctva v rozsahu väčšom, než v akom by mohol byť obmedzený prípadným meritórnym rozhodnutím vo veci. Pretože, ako to uviedol s'ťažovateľ a okresný súd nerozporoval, žalobcovia sú na základe predbežného opatrenia až do právoplatného ukončenia konania vo veci samej oprávnení prechádzať k svojim stavbám cez pozemky s'ťažovateľa bez obmedzenia vymedzením konkrétnej prístupovej cesty.

12. Pri zvážení všetkých už uvedených kritérií, akceptovaní právneho nástupníctva s'ťažovateľa v posudzovanom konaní v rozsahu všetkých práv a povinností pôvodnej žalovanej vrátane práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a posúdení dopadu celkového postupu okresného súdu a celkovej doterajšej dĺžky konania na práva s'ťažovateľa, ktorých porušenie namieta, ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosťou okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťúčinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Cieľom finančného zadosťúčinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťúčinenia. Pri určení finančného zadosťúčinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťúčinenie priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd považuje v danom prípade sumu 3 000 € za zodpovedajúcu primeranému finančnému zadosťúčeniu sťažovateľa za ujmu, ktorú zatiaľ utrpel. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (bod 3 výroku nálezu). V prevyšujúcej časti ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťúčinenia (bod 5 výroku nálezu).

15. Napokon ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania úspešného sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov ústavný súd preto priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 325,42 € € (2 úkony právnej pomoci v roku 2017 – prevzatie a príprava zastúpenia podľa plnej moci a spísanie ústavnej sťažnosti po 153,50 € + 9,21 € paušálna náhrada hotových výdavkov). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (bod 4 výroku nálezu).

16. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018